

Zpravodaj Lingea

Vážení přátelé,

vstoupili jsme do nového roku, který s sebou přináší mnoho změn v prodeji, a to především zvýšením daně z přidané hodnoty z 5 % na 22 % u softwaru. Z tohoto důvodu věnujte pozornost novému platnému ceníku produktů Lingea Lexicon 2002, který je umístěn na poslední straně našeho bulletinu.

S novým rokem přicházejí také nové slovníky. Za zmínku rozhodně stojí původně knižní právníké slovníky vydané v nakladatelství Linde. Tyto oborově zaměřené slovníky máme pro angličtinu a němčinu. V letošním roce pracujeme na vývoji dalších autorských elektronických a knižních slovníků. Máme tedy množství náročných úkolů, které bychom rádi splnili.

Přejeme všem uživatelům našich slovníků a čtenářům Zpravodaje dobrý rok 2004 a věříme, že nám zachováte svoji přízeň.

Maria Vlasáková
redaktorka

CO NOVÉHO

Svět knihy v Brně

Zúčastnili jsme se 1. ročníku výstavy Svět knihy, jejíž podzimní obdoba se konala na brněnském výstavišti. Vystavovalo zde více než devadesát nakladatelů a i přes velmi nedostatečnou propagaci v médiích výstavu navštívilo sedm tisíc návštěvníků.

Brněnský Svět knihy byl především prodejnou s příjemnými slevami tedy i dobrou příležitostí k nákupu pěkných knižních dáreků. Věříme, že první ročník nebude zároveň posledním, a Brno tak získá novou kulturní tradici.

EasyLex - novinka s technologií Lingea

Na podzim minulého roku byl uveden na trh nový produkt využívající technologii Lingea. Jde o anglicko-český překladový slovník s co nejjednodušším ovládním. Na hledané slovo stačí v Internet Exploreru, Wordu ap. jen přesunout kurzor a v okně EasyLexu se obratem zobrazí jeho překlad. Ti, kdo často píšou a dostávají e-maily v češtině, uvítají také unikátní rozpoznávání českých slov i bez háček a čárek. Další předností je plně grafický vzhled, který lze navíc kdykoli měnit (tzv. skiny). Více se o tomto produktu a použité technologii Lingea můžete dozvědět na webu www.easylex.cz.

Úspěch Grammaticonu

Nový jazykový nástroj pro kontrolu správnosti českých textů Grammaticon získává nejen nemalé množství zákazníků, ale dostává se mu i mimořádné pozitivní přijetí. Pro ukázkou citujeme z reakce pana Jaroslava Nového „Díky Vám za Grammaticon. Díky za nás všechny, co máme již od školních lavic větší odstup a čeština v naší paměti již není co by měla být. Grammaticon je bomba. Jen občas propadám chmurám při zření zeleného pole ve svých textech. Ne chmurám pro onu „zeleninu“, ale chmurám při tom, když si uvědomím, kolik textu jsem v dobách před Grammaticonem zplodil a kolik hříchů, zcela jistě, na jazyku spáchal. Grammaticon propaguji, kudy chodím.“

Pozor u softwaru zvýšena DPH

Jak jsme vás již informovali v posledním Zpravodaji v roce 2003, došlo s účinností od 1. ledna 2004 ke změně sazby DPH u software. Z původních 5% se daň zvedla na 22%. Proto prosím věnujte mimořádnou pozornost našemu novému ceníku, který obsahuje aktuální ceny.

KONTROLA PRAVOPISU - POKRAČOVÁNÍ

V následujících odstavcích budeme pokračovat v popisu našeho nového nástroje pro kontrolu české gramatiky - **Grammaticonu**. V minulých Zpravodajích jsme se zmínili o tom, jak lze kontrolovat překlepy a rovněž uvedli přehled některých častých chyb. Nyní se dozvíte, jaké další pravopisné jevy může Grammaticon kontrolovat.

Předložky

Při nesprávném použití krátkých tvarů předložek nejde sice ani o chybný tvar předložky, ani o nesprávný tvar pádu po ní, ale spíše o to, že její zkrácený tvar se spolu s následujícím slovem hůře vyslovuje.

- *Udělal večer z zbytků oběda.* - Vhodnější je použít *ze zbytků*.
- *Meteorit se střetl s Zemí.* - Zde raději použijeme *se Zemí*.
- *Stáli v frontě na vstupenky do divadla.* - Lepší je napsat *ve frontě*.

Číslovky

Ve tvarech číslovek lze rovněž najít hodně chyb.

- *Stálo to dvě sta milionů korun.* - Často používaný, vžitý a chybný tvar číslovky, který je správně *dvě stě*.
- *Mluvil jsem s oběmi svými stranickými kolegy.* - I když koncovky ostatních slov svádějí k domněnce, že tvar slova *oběmi* (příp. *dvěmi*) je spisovný, ve skutečnosti tomu tak není a správně je *oběma* (příp. *dvěma*).
- *Pět tisíc lidí tak přišlo o práci.* - V tomto případě je správně napsat *Pět tisíc*.

Slovesa

Chyby ve slovesných tvarech zahrnují především velice rozšířené nespisovné tvary sloves v podmiňovacím způsobu. Pro přehlednost uvádí následující tabulka správné časování

SPRÁVNĚ	CHYBNĚ
abych / abych si / abych se	aby jsem (si/se), aby sem (si/se)
abys / aby sis / aby ses	aby jsi (si/se)
aby / aby si / aby se	aby jsi namísto aby si
abychom / bychom si / bychom se	aby jsme (si/se), abysme (si/se)
abyste / abyste si / abyste se	aby jste (si/se), aby ste (si/se)
aby / aby si / aby se	aby jsi namísto aby si

slovesa *aby* a téhož slovesa ve spojení se zvrtnými zájmeny *si* a *se* (obdobným způsobem lze časovat i slovesa *by* a *kdyby*):

Korektor však dovede kontrolovat i další typy slovesných chyb týkajících se např. zvrtných zájmen, ale také obecné kontroly přípustnosti jednotlivých slovesných tvarů.

- *Radostí smál na celé kolo.* - Zde chybí u zvrtného slovesa zájmeno *se*.
- *Chtěla se napít se vody.* - V této větě je naopak jedno *se* navíc.
- *Petr by měl zítra přišel.* - Slovesný tvar *by měl přišel* je nesprávný, ve větě patrně chybí sloveso v infinitivu, nabídne se tedy *přijít* namísto *přišel*.

Čárky a spojky

Další skupinu chyb tvoří postavení čárek ve větě a použití spojek a spojovacích výrazů.

- *Vzal jsem si brýle abych si mohl přečíst noviny.* - Před slovem *abych* je třeba napsat čárku.
- *Tu knihu, o které jsem včera mluvil zřejmě přinesu až zítra.* - Oddělení vložené vedlejší věty od věty hlavní, zejména na pravém konci věty vedlejší, bývá poměrně častou chybou. Zde patří čárka mezi slovy *mluvil* a *zřejmě*.
- *Stihl to co stihnout měl.* - V souvětí je opět nutné napsat čárku pro oddělení věty hlavní od věty vedlejší mezi slova *to* a *co*.
- *Řekl mi heslo vkladní knížky dříve než zemřel.* - Před spojkou *než* by měla být čárka, protože následuje vedlejší věta.
- *Byl tam dříve, než my.* - V této větě naopak čárka před spojkou *než* není nutná, protože vedlejší věta nenásleduje.
- *Neznala ani Jitku ani Janu.* - Čárka je zde zapotřebí, protože se jedná o dvojitý spojovací výraz *ani - ani*, v němž se čárka píše.

Zájmena jako spojovací výrazy

Vedlejší věty mohou být uvozeny zájmeny odkazujícími zpravidla na poslední slovo věty, na které je vedlejší věta závislá. Kontrola gramatiky se zabývá i správnými tvary těchto zájmen.

- *Na protější straně stála dívka, který mohlo být tak dvacet let.* - V běžné řeči užívaný tvar zájmena *kteřý* je nespisovný, protože se vztahuje k dívce, tedy podstatnému jménu rodu ženského, a proto je potřeba použít vztažné zájmeno *kteřé*.
- *Byl to zrovna ten člověk, kterém se mluvilo.* - Tvar vztažného zájmena *kterém* je správný, před ním však musí být předložka *o*.
- *Tatínek, ta je lékařkou.* - *Tatínek* je podstatné jméno rodu mužského, a proto je při odkazování na něj potřeba použít tvar ukazovacího zájmena *ten*, nikoliv *ta*.

Ostatní chyby

Ve větách lze kontrolovat i některé další jevy, které jsou uvedeny v následujícím seznamu:

- *Poslanci některých stran byli pro i proti návrhu.* - Tzv. spřežení vazeb ve spojení *pro i proti návrhu* lze nahradit spojením *pro návrh i proti němu*.
- *Bylo čisto v pokoji, ale i předsíni.* - U vícenásobného větného členu je potřeba zopakovat předložku před každým z nich, tedy správně by měla věta vypadat takto: *Bylo čisto v pokoji, ale i v předsíni*.
- *Je nutno.* - Tato věta je neúplná, protože není uvedeno, co bylo nutno. Musí tedy pokračovat buď vedlejší větou (např. *Je nutno, abychom přišli včas.*), infinitivem (např. *Je nutno přijít včas.*), anebo tvarem 2. pádu (např. *Je nutno našeho včasného příchodu.*)

Chybějící části vět

Ve větách mohou některá slova nebo celé úseky chybět, a tím ztrácí sdělení logiku.

- *Jirka připravuje Janě k narozeninám.* - Věta je neúplná, protože není jasné, co *Jirka* připravuje *Janě* k narozeninám, tedy např. *dárek*.
- *Petr doprovázel pes.* - Ve větě není předmět. V prvním slově může chybět písmeno, pak by věta *Petra doprovázel pes*. dávala smysl, nebo je třeba změnit tvar posledního slova a výsledně *Petr doprovázel psa*. by bylo opět smysluplné.
- *Všechny ženy tenkrát hodně usilovaly ho spatřit.* - V této větě chybí předložka *o*, protože sloveso *usilovat* se vždycky s touto předložkou pojí.
- *Šéf brojí leností.* - Podobně v této větě by měla být předložka *proti*.
- *Ministr abdikoval ze své funkce.* - Toto je další

častá chyba, protože sloveso *abdikovat* se pojí s předložkou *na*, nikoli *z*. Správný tvar věty je tedy *Ministr abdikoval na svou funkci*.

Poznámka:

Někdy se může stát, že program nalezne ve větě několik chyb najednou. V takovém případě podtrhne pouze jednu z nich a další jsou zobrazeny, až když chybu odstraní. Ačkoliv se program snaží řadit chyby od těch nejpravděpodobnějších po ty nejméně pravděpodobné, je možné, že někdy ohlásí chybu zdánlivě nelogickou.

Ještě než usnu musím vyřešit poslední otázku. - V této větě jistě chybí čárka. Přednostně se však řeší otázka, zda je v pořádku slovesný tvar. Kombinace sloves *usnu musím vyřešit* není správná, a proto program ohlásí jako první chybu ve slovesném tvaru.

Příště: stylové chyby, nerozpoznané chyby

OKÉNKO TECHNICKÉ PODPORY

Otázka: *Je možné mít pro stejnou jazykovou sadu více než jeden uživatelský slovník?*

Odpověď: Ano. Tuto možnost nejlépe přiblížíme na krátkém příkladu. Předpokládejme, že máme k dispozici dva oboustranné slovníky, které vznikly opsáním slovní zásoby z prvních dvou lekcí učebnice angličtiny. Opačné strany slovníků vznikly vzájemným otočením hesel a překladů. Máme tedy vytvořenu česko-anglickou část (vyhledávané heslo je české, překlad anglický), uloženou v souborech s názvy „*czen-lekce1.udr*“, „*czen-lekce2.udr*“ a anglicko-českou část (vyhledávané heslo je anglické, překlad český), uloženou v souborech s názvy „*encz-lekce1.udr*“, „*encz-lekce2.udr*“.

Umístíte-li tyto dokumenty v adresáři instalace Lexiconu do podadresáře „*data*“, zobrazí se v této fázi po spuštění Lexiconu a přepnutí na anglicko-českou sadu na konci seznamu slovníků dvakrát položka začínající symbolem otazníku a řetězcem „*unknown*“.

Pro správné zobrazení názvů slovníků stačí, když do souboru „*user.udf*“, který je nutné umístit do stejného adresáře jako slovníky, vložíte následující informace:

```
Title: "Lekce1"
mask = "*-lekce1"
icon = "lekce1"
t_cz = "Lekce 1 | Lekce 1 - Začí náme!"
```

```
Title: "Lekce2"
mask = "*-lekce2"
icon = "lekce2"
t_cz = "Lekce 2 | Lekce 2 - Jak se Vám daří?"
```

Vysvětlivky:

Title - označení, které slouží pro vnitřní potřebu Lexiconu. Pro každý slovník musí obsahovat unikátní řetězec znaků, který se nesmí opakovat.

mask - tzv. maska definuje, ke jménům kterých souborů se bude definovaný titul vztahovat. Znak „*“ značí libovolný počet jakýchkoliv znaků, přípona na konci se vynechává; ve výše uvedeném příkladu se titul „Lekce1“ uplatní na názvy začínající libovolnými znaky následovanými řetězcem „-lekce1“ a příponou „.udr“;

icon - jméno souboru s ikonou pro daný titul, přípona se vynechává;

t_cz - název slovníku, který bude v Lexiconu zobrazen, je-li nastavena česká lokalizace nabídek (k dispozici je také „t_sk“ pro slovenštinu, „t_en“ pro angličtinu, „t_gr“ pro němčinu - není-li pro danou lokalizaci daný zástupce přítomen, zobrazí se standardně první z uvedených názvů) část za znakem „|“ se po kliknutí na slovník v Lexiconu zobrazí v hlavním okně - může obsahovat doplňující informace.

Pozor: Za poslední položkou v „*user.udf*“ musí následovat prázdný řádek.

Pro správné zobrazení ikonek vedle slovníků nezapomeňte v adresáři instalace Lexiconu do podadresáře „*icon*“ umístit příslušné soubory pojmenované „*lekce1.ico*“ a „*lekce2.ico*“, které lze vytvořit např. úpravou již existujících obrázků dodávaných s Lingea slovníky.

NĚMECKÉ SLOVNÍKY

Právo a právní problematika patří k oborům, které se prolínají a přímo nebo nepřímo ovlivňují dění ve společnosti i ve všech ostatních oborech lidské činnosti. S rozšiřováním Evropské unie a s celkovým postupem globalizace je stále nutnější znát právní problematiku v cizích jazycích. Z tohoto důvodu vydává naše společnost právní slovníky. Kvalita těchto slovníků stoupá ve spojení s dalšími slovníky Lingea Lexicon. O možnostech využití anglického velkého slovníku společně s výkladovým právnickým slovníkem jsme vás informovali v minulých číslech Zpravodaje. Angličtina se v tomto směru rozšířila o oboustranný původně knižní právní slovník z produkce nakladatelství Linde. Ze stejného nakladatelství jsme převzali také německý právní slovník, s nímž bychom vás rádi seznámili podrobněji. Němčina je jazykem našich nejbližších sousedů, a přesto, že je v současnosti více preferována angličtina, je to řeč, kterou hovoří sto milionů obyvatel Evropy. Vezmeme-li také v úvahu, že je to jazyk, ve kterém tvořili velikáni literatury, jako byl Goethe nebo Schiller, je nesporné, že si němčina zaslouží více pozornosti.

Chtěli bychom vám ukázat možnosti využití slovníků Lingea Lexicon pro němčinu s ohledem na oborové zaměření právníků, hospodářské, obchodní a finanční.

Za základ elektronického slovníkového vybavení považujeme německý velký slovník, který, ač je slovníkem všeobecným obsahuje 200 000 hesel včetně oborově zaměřených. Naprosto perfektním doplňkem, jenž, vaši práci s Lingea Lexiconem posune do kvalitativně vyšší třídy, je původně knižní oboustranný hospodářský slovník, vydaný v nakladatelství Fraus. Uvedený slovník obsahuje 60 000 hesel včetně ilustrativních příkladů využitelných v obchodní korespondenci a při sestavování obchodních smluv. Tento tandem skvěle doplňuje již dříve zmíněný, původně knižní, právní slovník z produkce naklada-

telství Linde. Ten předkládá přesné překlady právní terminologie. Abyste si mohli učinit konkrétní představu o společném fungování velkého, hospodářského a právního německého slovníku, zvolíme si příklad hesla **měna**. Všechny tři slovníky máte nainstalovány v počítači - znamená to tedy, že zvolené heslo se vyhledává ve všech najednou. Velký slovník k heslu **měna** nabízí překlad *die Währung* s významem *peněžní soustava*. Po poklepání na německý překlad se vám objeví význam *měna, měnová politika* a také *die harte Währung - tvrdá měna*. Hospodářský slovník nabízí k heslu **měna** čtyřicet jedna odborných slovních spojení, jako je např. *měna účetního okruhu - die Buchungskreiswährung*. To však není zdaleka vše, jsou zde i větná spojení s bankovního styku, např. *znít na cizí měnu - auf ausländische Währung lauten*. Ani tím nabídka hospodářského slovníku nekončí, neboť ve spodním okně se zobrazují významy rozčleněné na makroekonomii, bankovníctví a finance. Poklepáním na kteroukoliv z těchto sekcí se rozbalí další možnosti. Právní slovník k heslu **měna** kromě hesel, obsažených v hospodářském slovníku, připojuje výrazy, které mohou být součástí právních dokumentů, jako jsou například pojmy *konvertierbare Währung - kontvertibilní měna* nebo *vereinbarte Währung - dohodnutá měna*. Stalo se, že jste nenašli hledaný termín? Nezapomínejte, ještě je tu funkce fulltextového vyhledávání, pomocí které můžete např. najít spojení **měnový zákon** - do příkazového řádku zadáte **měnový + zákon**, dostanete překlad *Währungsgesetz*. Věříme, že jsme pro vás, kdo s německým jazykem pracujete na vyšší úrovni a potřebujete často hledat výrazy z oblasti obchodu, hospodářství a práva, připravili kvalitní pomocníky, kteří vám vaši práci usnadní.

(ria)

PALM LEXICON

pokračování z minulého čísla Zpravodaje

Instalace

Máme-li vytvořen uživatelský slovník a tematický okruh, je potřeba oba soubory přenést do kapesního počítače. Pokud používáte externí paměťovou kartu, je postup velmi snadný. Nejdříve ověřte, že v paměti kapesního přístroje není soubor „encz-rel.txt“. Pravděpodobně ho najdete, protože se vytváří automaticky. Bez obav ho smažte. Pak spusťte Palm Install Tool a pomocí tlačítka "Add ..." přidejte oba soubory do seznamu (lze také použít techniku Drag & Drop). Synchronizaci kapesního počítače jsou soubory přeneseny na paměťovou kartu do adresáře "/Lexicon/".

Pokud chcete soubory umístit do paměti kapesního počítače, je nutné provést jeden krok navíc. Pomocí programu „convert2PDB“ zkonvertujete oba textové soubory do PDB formátu. Tento program naleznete na instalačním CD, odkud ho zkopírujte do adresáře s oběma vytvořenými soubory. V příkazovém řádku změňte aktuální adresář do tohoto adresáře (příkazem CD) a proveďte následující příkazy: `convert2PDB encz-usr.udr encz-usr_udr.pdb`
`convert2pdb encz-rel.txt encz-rel_txt.pdb`
Výsledkem jsou dva nové soubory „encz-usr_udr.pdb“ a „encz-rel_txt.pdb“. Tyto soubory přidejte do Palm Install Tool (stačí na ně dvakrát kliknout myší) a zesynchronizujte kapesní počítač. Program convert2PDB je na instalačním CD i ve verzi pro operační systém Mac OS a Linux (Unix).

Spuštění

A je to. Uživatelský slovník i tematický okruh máme vytvořeny a jsou uloženy v našem kapesním počítači. Zbývá je vyzkoušet. Spusťte proto Palm Lexicon na kapesním počítači s anglicko-českým slovníkem. Zadejte nyní slovíčko „spinning“. Pokud vše funguje správně, je nalezeno několik překladů -spinning, spin a náš nově

přidaný spinning. Ten je zobrazen modrou barvou, takže je hned vidět, že slovíčko pochází z uživatelského slovníku.

A teď otevřeme „Učení a Zkoušení“. Možná si pamatujete, že v levém seznamu byl jako poslední položka zobrazen znak „-“. Ten by teď měl být nahrazen znakem „+“ a po kliknutí na něj se položka rozbalí a objeví se náš okruh „Spinning“. Vyberte jej dvojitým kliknutím a zvolte tlačítko „Učení“. Palm Lexicon začne zobrazovat slovíčka z našeho okruhu. Všimněte si, že slovíčko „spinning“ je opravdu to naše.

cicin

